

**Н.В. Смирнова, канд. екон. наук, доцент
Одеський державний аграрний університет**

ОСНОВНА МЕТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ

Постановка проблеми. Основою для будь-якого виду діяльності, або ж його мотиватором є кінцева мета його існування. Беручи до уваги, що сучасні підприємства являють собою складні системи, мотивація їх діяльності може бути адекватно представлена лише сукупністю цільових установок і цілей. При цьому однією з найскладніших проблем стає їх узгодженість, оскільки деякі з них є протиставними. Наприклад, збільшення обсягу випуску продукції, а також орієнтованість на екологічну чистоту виробництва ведуть до відповідного зростання витрат. Одним із вирішень цієї проблеми може бути встановлення пріоритетів, що призведе до виникнення ієрархії цілей, які складаються з основних, проміжних і допоміжних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням встановлення цілей і завдань в управлінні активами організації як складової фінансового менеджменту приділяють увагу саме українські та російські дослідники: І.Т. Балабанов І.О. Бланк, Г.Г. Кірейцев, В. Є. Кантор Г.Г. Кірейцев, Г.О. Крамаренко, М.Н.Крейніна, Л.В. Кузьменко, В.В. Кузьмін, А.М. Поддєрьогін,, О.О. Терещенко, О.Є. Чорна, В.М. Шаповалова, В.М. Шелудько, Є.І. Шохін. Проте не існує єдиного погляду з питань встановлення основної мети організації стосовно формування її активів.

Формулювання цілей статті. Саме тому, цілями даної статті є уточнення змісту основної мети управління активами підприємства на основі узагальнення і групування основних теорій одноцільового підходу до управління активами підприємства.

Виклад основного матеріалу досліджень. Більшість вчених при обґрунтуванні формування активів організацій пропонує використовувати одноцільовий підхід. Проведені нами дослідження свідчать, що одноцільовий підхід знайшов своє відображення у працях сучасних теоретиків і практиків з фінансового менеджменту та фінансів підприємств в теорії максимізації добробуту власників підприємств [4; 6; 10; 20; 21; 22], теорії раціоналізації складу активів [1; 2; 5; 9; 11; 15; 18], теорії максимізації прибутку [7; 8; 12; 13; 17; 19], теорії максимізації зростання [3; 14; 16; 20; 21; 22]. Дані теорії згруповані нами у табл. 1. Стосовно теорії

максимізації добробуту власників активів підприємств, мусимо зауважити, що в сучасних умовах вона не завжди на практиці виправдовує себе з точки зору синергічної взаємодії внутрішнього та зовнішнього середовищ діяльності організації. Так, часто інтереси власників підприємства в досягненні максимального добробуту суперечать інтересам його працівників, інтересам споживачів, держави, навколишнього природного середовища і, навіть, інколи стратегічним інтересам самого підприємства. Саме тому з урахуванням реалій сьогодення ми пропонуємо доповнити дану теорію як «...забезпечення добробуту власників підприємства, його працівників, споживачів та держави». Більшість вчених погоджується, що і забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періоді [4; 6; 10; 20; 21; 22], і раціональне використання активів для створення ринкової вартості, здатної покрити всі витрати, пов'язані з використанням ресурсів [7; 8; 12; 13; 17; 19], і забезпечити прийнятний рівень доходів на умовах, адекватних ризику вкладників капіталу [4, с. 9] отримують конкретне вираження в забезпеченні максимізації ринкової вартості підприємства, що реалізує кінцеві фінансові інтереси його власників. Характеризуючи вищевказану головну мету фінансового менеджменту, слід відмітити, що вона вступає в протиріччя з розповсюдженою у нас думкою, що головною метою фінансової діяльності підприємства є максимізація прибутку.

Однак точка зору про те, що основною метою діяльності підприємств стає максимальний обсяг прибутку протягом певного періоду часу, є дещо спрощеним, оскільки не враховує дві дуже важливі обставини. Адже максимізація ринкової вартості підприємства далеко не завжди автоматично досягається при максимізації його прибутку.

По-перше, діяльність підприємств не завжди супроводжується одержанням прибутку взагалі або значних його об'ємів зокрема і причиною цього стають частіш за все зовнішні умови.

По-друге, в останні роки значного розповсюдження дістала модель максимізації власного капіталу, тобто ринкової вартості звичайних акцій. В основі даного підходу лежить передумова, що підвищення достатку власників підприємств полягає не стільки в зростанні поточного прибутку, скільки в підвищенні ціни їх власності. Таким чином, задача максимізації прибутку стає похідною від більш глобальної мети – максимізації ринкової вартості майна. А досягнення цієї основної мети може вимагати від підприємств навіть тимчасового скорочення об'ємів прибутку для того, щоб забезпечити собі стабільні перспективи розвитку.

Основні теорії одноцільового підходу до управління активами підприємства (власна розробка)

Підхід	Вчені, автори	Основна мета управління активами підприємств – це ....
1	2	3
Теорія максимізації добробуту власників активів	І.О. Бланк Г.Г. Кірейцев	забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періоді
	Ж. Довгань	формування благополуччя акціонерів і управління ризиками
	В.М. Шелудько	забезпечення добробуту акціонерів, максимальних та стабільних прибутків.
	Л.В. Кузьменко В.В. Кузьмін В.М. Шаповалова	забезпечення зростання добробуту власника капіталу підприємства
	Г.О.Крамаренко О.Є. Чорна	управління вартістю підприємства в інтересах його власників
Теорія раціоналізації складу активів	І.Т.Балабанов	прийняття рішень щодо забезпечення найбільш ефективного руху фінансових ресурсів (активів) між фірмою і джерелами її фінансування, як зовнішніми, так і внутріфірмовими
	Л.О.Коваленко, Л.М.Ремньова	забезпечення своєчасного оновлення виробничих фондів та високої ефективності їх використання.
	В.М.Олійник С.М.Фролов М.А.Деркач	створення раціональної структури активів
	О.О. Терещенко	раціональне використання активів для створення ринкової вартості, здатної покрити всі витрати, пов'язані з використанням ресурсів, і забезпечити прийнятний рівень доходів на умовах, адекватних ризику вкладників капіталу
	М.Н.Крейніна	такий рух активів, який забезпечував би безперебійну та ефективну діяльність підприємства
	Г. А. Маховикова В. Є. Кантор	оптимізація рішень фінансування та інвестування активів
	Гріноне Б.	зменшення пасивів, збільшення активів і підвищення ефективності використання оборотного капіталу.
Теорія максимізації прибутку	С. І. Юрій В. М. Федосов Л. М. Алексеєнко	максимізація прибутку через раціональне використання активів, забезпечення їх ліквідності та ефективності
	О.А.Кириченко І.В.Гіленко С.В.Сиротян	пошук реальних шляхів отримання достатніх прибутків та мінімізації ризиків
	В.В. Ковальов	вибір з усіх можливих варіантів прогнозованого обсягу активів найкращого, який сприятиме досягненню максимального прибутку
	Л.В. Кузнецова	отримання найбільшої вигоди від функціонування активів в інтересах його власників
	В.І. Оспіщева	збільшення економічних вигід підприємства у майбутньому
	Є.І. Шохін	максимізація коштів підприємства завдяки вибору способів фінансування, проведення відповідної дивідендної політики і мінімізації ризиків при отриманні чистого прибутку

1	2	3
Теорія максимізації зростання	І.О. Бланк Г.Г. Кірейцев	зростання ринкової вартості підприємства
	Г.П. Федорова	нарощування вартості активів, зростання вартості підприємства в цілому, підвищення його конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості
	В.М. Шелудько	максимізація ринкової вартості підприємства для збільшення економічного потенціалу підприємства.
	Л.В. Кузьменко В.В. Кузьмін В.М. Шаповалова	підвищення ринкової вартості підприємства або його акцій
	А.М.Поддєрьогін	максимізація ринкової вартості підприємства
	Н.В. Смирнова (власний погляд)	максимізація ринкової вартості активів підприємства для забезпечення добробуту власників, працівників, споживачів та держави

По-третє, отриманий високий у сумі і по рівню прибуток може бути повністю використаний на цілі поточної потреби, в результаті чого підприємство лишиться основного джерела формування власних фінансових ресурсів для свого наступного розвитку (а нерозвинене підприємство втрачає в перспективі досягнуту конкурентну позицію на ринку, скорочує потенціал формування власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел, що в кінцевому рахунку призводить до зниження його ринкової вартості).

По-четверте, високий рівень прибутку підприємства може бути досягнутий при високому рівні фінансового ризику і загрозу банкрутства в наступному періоді, що також може обумовити зниження його ринкової вартості.

Тому ми поділяємо точку зору, що «...в ринкових умовах максимізація прибутку може виступати як одна з важливих задач управління активами, але не як головна його мета» [14, с.9].

Висновки. Отже, ми згодні з більшістю вчених [3; 14; 16; 20; 21; 22], що основною метою управління активами в підприємстві більш доцільно розглядати максимізацію ринкової вартості підприємства, оскільки досягнення цієї мети, як правило, свідчить про значний економічний потенціал підприємства, забезпечення добробуту власників, максимальні та стабільні прибутки і вважаємо, що основною метою управління активами підприємства є максимізація його ринкової вартості як цілісного майнового комплексу для забезпечення добробуту власників, працівників, споживачів та держави.

Бібліографічний список: 1. Балабанов И.Т. Основы финансового

менеджмента: Как управлять капиталом? / И.Т.Балабанов. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 384 с. 2. Банківський менеджмент: Конспект лекцій / Укладачі: В.М. Олійник, С.М. Фролов, М.А. Деркач. – Суми: Вид-во СумДУ, 2009.– Ч.2. – 144 с. 3. Бланк И.А. Управление активами и капиталом / И.А. Бланк. – Т. 2. – К.: Ника-Центр, 2003. – 447 с. 4. Бланк И.А. Финансовый менеджмент / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2007. – 656 с. 5. Гринонэ Брайан. Гуру бизнеса. Управление активами предприятия. 2003 р. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://btimes.ru/grinone-braian> 6. Довгань Ж. Основы комплексного управління активами і пасивами банку. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Svfin/2008_2/15-064.pdf 7. Кириченко О.А. Банківський менеджмент: навч. посібник / О.А. Кириченко, І.В. Гіленко, С. Роголь, С.В. Сиротян, О. Немой. – К.: Знання-Прес, 2002. – 438 с. 8. Ковалев В.В. Финансовый менеджмент: теория и практика / В.В. Ковалев. – 2-е изд., перераб. и допол. – М.: Проспект, 2007. – 1024 с. 9. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Л.О.Коваленко, Л.М.Ремньова. – 2-ге вид., перероб. і допол. – К.: Знання, 2005. – 485 с. 10. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент: підручник / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К.: ЦУЛ, 2009. – 520 с. 11. Крейнина М.Н. Финансовый менеджмент: учеб. Пособие / М.Н. Крейнина. – 2-е изд., перераб. и допол. – М: Дело и Сервис. – 2001. – 400 с. 12. Кузнецова Л.В. Сутність та основні складові системи управління фінансами банку /Л.В. Кузнецова // Наук. вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.9. – С. 196-205. 13. Оспіщева В.І. Фінанси: курс для фінансистів/ В.І. Оспіщева. – К: Знання, 2008. – 567 с. 14. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: підручник / А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2006. – 535 с. 15. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навч. посібник / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2000. – 412 с. 16. Федорова Г.П. Механізми управління активами підприємств на основі їх капіталізації / Г.П. Федорова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_em/2008_5_2/Zbirnik_EM_08_2_261.pdf 17. Финансовый менеджмент: учеб. Пособие; под ред. проф. Е.И. Шохина. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. – 408 с. 18. Финансовый менеджмент: краткий курс лекцій / Г.А. Маховикова, В.Е. Кантор. – М.: Юрайт, 2011. – 260 с. 19. Фінанси: підручник / С.І. Юрій, В.М. Федосов, Л.М. Алексеєнко та ін.; за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с. 20. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. – 3-тє вид; за ред. Г.Г. Кірейцева. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 531 с. 21. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Л.В. Кузьменко, В.В. Кузьмін, В.М. Шаповалова. – Херсон: Олді-плюс, 2003. – 240 с. 22. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник. – К.: Знання, 2006. – 439 с.

Смирнова Н.В. Основная цель управления активами организации. Обобщены и сгруппированы основные теории одноцелевого подхода к управлению активами предприятия. Уточнено содержание основной цели управления активами предприятия.

Smyrnova N. The head purpose of organizations assets management. Basic theories of one purposing company asset management approach have generalized. Contents of the head purpose of companies assets management has specified.